

I Kongres Bibliotek Szkół Wyższych

12-14 czerwca 2019
Łódź

Aneta Drabek
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego
aneta.drabek@us.edu.pl

Rola biblioteki w procesie parametryzacji uczelni

dr Aneta Drabek – starszy kustosz dyplomowany w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego, absolwentka Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Od ponad 13 lat współtworzy bazę Arianta – Naukowe i Branżowe Polskie Czasopisma Elektroniczne. Prowadzi badania skupione wokół bibliometrii i naukometrii (zwłaszcza zagadnień związanych z oceną czasopism i analizą cytowań), a także czasopism elektronicznych. Członek Scholarly Communication Research Group, której działalność koncentruje się na komunikacji naukowej, ewaluacji nauki, polityce naukowej oraz bibliometrii.

Streszczenie: Artykuł opisuje zadania bibliotek naukowych związane ze wsparciem procesu parametryzacji uczelni. Biblioteki uczelniane stale rozszerzają zestaw usług dla nauki i naukowców; prowadzą bazy danych, przygotowują zestawienia zawierające różne dane, szkolą i pomagają zrozumieć, na czym polega ewaluacja. Te wszystkie umiejętności mogą pomóc w zdefiniowaniu nowej roli biblioteki po wprowadzeniu w 2018 r. nowej ustawy o szkolnictwie wyższym.

Słowa kluczowe: parametryzacja, biblioteki uczelniane, ewaluacja, bibliometria

The role of the library in the parameterization of university

Summary: The article describes the tasks of scientific libraries related to the support of the university parameterization process. University libraries are constantly expanding the set of services for science and scientists; they make databases, prepare reports containing various data, train and help to understand what evaluation is all about. All these skills can help define the new role of the library in respect to the new law on higher education in 2018.

Keywords: parametrization, evaluation, academic library, bibliometrics

[Prezentacja](#)

[Nagranie](#)

Wprowadzenie

18 września 2013 r. odbyła się w Częstochowie konferencja pod tytułem *Rola biblioteki w zakresie parametryzacji uczelni*. Tytuł tej konferencji stał się inspiracją do przyjrzenia się nowym zadaniom, którym muszą sprostać biblioteki uczelniane. A są to zadania dotyczące wsparcia w procesie parametryzacji macierzystej uczelni. Pisząc o „parametryzacji”, mam tu na myśli nie tylko działania związane z kompleksową oceną jednostek naukowych prowadzącą do uzyskania odpowiedniej kategorii naukowej (ewaluacja), lecz także inne prace mające na celu wspieranie nauki i naukowców. Wśród nich wymienić można: tworzenie baz danych, sporządzanie różnorodnych zestawień (np. cytowań), szkolenia w korzystaniu z baz i narzędzi, obsługa Polskiej Bibliografii Narodowej i inne, które dokładniej omówię w dalszej części artykułu.

Część z tych działań biblioteki wykonują już od dawna. W Polsce parametryczna ocena jednostek naukowych prowadzona jest od ponad 20 lat (najpierw przez Komitet Badań Naukowych, a następnie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego). Biblioteki zawsze były ważnym elementem wspomagającym tę ocenę. W ewaluacji stosowane są różne kryteria, z których najważniejszym jest ocena publikacji naukowych. W związku z tym biblioteki – prowadzące od lat bibliograficzne bazy danych i zbierające dane o działalności naukowej i artystycznej pracowników swoich uczelni – zostały w naturalny sposób włączone w proces ewaluacji. W odniesieniu do pierwszych ocen główną troską bibliotekarzy były problemy ze skompletowaniem danych o publikacjach oraz uświadomienie naukowcom, jak ważną rolę pełni uczelniana baza dorobku naukowego¹.

Z czasem niektóre z bibliotek otrzymały dodatkowe zadania związane z ewaluacją. Ich obowiązkiem było nie tylko przygotowanie danych o publikacjach, lecz także wpisanie tych informacji do specjalnego programu (Ankieta Jednostki Naukowej). W związku z tym pojawiła się konieczność dobrej znajomości rozporządzeń ewaluacyjnych, umiejętności ich interpretacji, ale także uczestniczenia w szkoleniach organizowanych przez operatora technicznego obsługującego program Ankieta Jednostki oraz zgłaszania błędów programu². Badania przeprowadzone przez Iwonę Socik i Annę Tonakiewicz-Kołosowską w 2012 r. wśród wybranych bibliotek uczelni technicznych pokazały, że większość z nich (16 z 18) prowadziła bazę dorobku pracowników, a 11 w różny sposób było zaangażowanych w proces parametryzacji. Biblioteki te wykonywały zestawienia cytowań, punktów, a także prowadziły szkolenia w zakresie wykorzystywania baz cytowań, obliczania indeksu Hirscha czy sprawdzania wskaźnika Impact Factor³.

¹ PARUZEL, A. „Rola biblioteki w zakresie parametryzacji uczelni” – 28 Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP, Częstochowa, 18 września 2013 roku. *Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy* 2013, nr 2, s. 170–172. ISSN 1734-6576; BUBEL, D. (red.). *Zarządzanie wiedzą i informacją w aspekcie parametryzacji uczelni*. Częstochowa: Wydaw. Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, 2015. ISBN 9788365179470.

² KOMPERDA, A. Ocena dorobku uczelni w świetle realizacji Ankiety jednostki naukowej za lata 2009–2012. *Biuletyn EBIB* [online]. 2013, nr 8(144). [Dostęp 24.06.2019]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/130>.

³ SOCIK, I., TONAKIEWICZ-KOŁOSOWSKA, A. Rola bibliotek akademickich w zakresie parametryzacji uczelni – badanie porównawcze na przykładzie wybranych bibliotek uczelni technicznych. *Biuletyn EBIB* [online]. 2012, nr 3(130). [Dostęp 24.06.2019]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/505>.

W miarę jak elementy oceny parametrycznej, takie jak liczba publikacji, liczba punktów, cytowania oraz inne wskaźniki bibliometryczne (np. Impact Factor, indeks Hirscha, SJR – Scimago Journal & Country Rank itd.) zaczęły być coraz powszechniej wykorzystywane w wielu obszarach oceny w nauce, udział bibliotek w zadaniach związanych z ich pozyskiwaniem i analizowaniem znacznie się zwiększył. Najwcześniej w ten proces włączyły się biblioteki uczelni medycznych. Temat cytowań, wskaźników i bibliometrii był motywem przewodnim XXI Konferencji Problemowej Bibliotek Medycznych, która odbyła się w 28–29 listopada 2002 r. w Poznaniu pod hasłem *Biblioteki medyczne wobec problemu bibliometrycznej oceny dorobku naukowego uczelni*⁴. Inne biblioteki również nie pozostawały obojętne na oczekiwania swoich pracowników, stale rozszerzając zakres oferowanych usług.

W ciągu zaledwie 20 lat przeróżne metryki bibliometryczne stały się codziennością w wielu obszarach funkcjonowania nauki: od oceny indywidualnej, poprzez ocenę zespołów czy grup badawczych, jednostek, aż po całe uczelnie czy kraje. Nawet tam, gdzie stosuje się wyłącznie ocenę recenzencką, np. w odniesieniu do postępowań habilitacyjnych, oceniający często posługują się wskaźnikami bibliometrycznymi jako uzupełniającą miarą, która ułatwia recenzentom podjęcie decyzji⁵. Dla wielu naukowców zagadnienia te są nieznane, a czasem trudne do zrozumienia, więc biblioteki od samego początku przyjęły rolę wspomagającą w tym zakresie. Ten nowy zakres działalności bibliotek naukowych nie jest specyfiką Polski. Podobne wsparcie dla nauki realizują również biblioteki uczelni na całym świecie, co przedstawiła Anna Mierzecka, analizując publikacje dotyczące roli bibliotek akademickich w komunikacji naukowej⁶.

1 października 2018 r. polskie uczelnie znalazły się w nowej rzeczywistości prawnej. Tego dnia zaczęła obowiązywać nowa ustawa (zwana Konstytucją dla Nauki), która ma zreformować polskie szkolnictwo wyższe⁷. Wprowadzenie tego aktu prawnego wzbudza niepokój także wśród bibliotekarzy akademickich, którzy zastanawiają się nad nową rolą bibliotek i nowymi zadaniami, które przed nimi staną.

Niewątpliwie działania związane z szeroko pojętą parametryzacją mogą stać się ważnym atutem bibliotek akademickich, które od lat specjalizują się w tego typu usługach. Na początku 2021 r. uczelnie i instytuty naukowe poddane zostaną kolejnej ewaluacji przeprowadzonej na nowych zasadach. Ogłoszone na początku 2019 r. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej*⁸ budzi wiele pytań i rodzi wątpliwości, ale wydaje się, że bibliotekarze są tą grupą, która stosunkowo najlepiej sobie radzi z ich rozwiewaniem. Warto zastanowić się, jak można wykorzystać wiedzę i umiejętności bibliotek i przekuć je

⁴ XXI Konferencja Problemowa „Biblioteki medyczne wobec problemu bibliometrycznej oceny dorobku naukowego uczelni”, Poznań 28–29 listopada 2002. *Materiały konferencyjne* [online]. [Dostęp 25.06.2019]. Dostępny w: <http://www2.bg.am.poznan.pl/inne/konferencja/materiały.php>.

⁵ ROZKOSZ, E.A. *Ewaluacja osiągnięć naukowych w postępowaniach habilitacyjnych. Kryteria oceny a praktyki ewaluacyjne w naukach humanistycznych i społecznych. Praca doktorska* [online]. 2018. [Dostęp 24.06.2019]. Dostępny w: <https://repozytorium.umk.pl/handle/item/4834>.

⁶ MIERZECKA, A. The Role of Academic Libraries in Scholarly Communication. A Meta-Analysis of Research. *Studia Medioznawcze* 2019, vol. 19, nr 1, s. 42–55. ISSN 1641-0920.

⁷ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dz.U. 2018, poz. 1668.

⁸ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej. Dz.U. 2019, poz. 392.

na „supermoce”, które z jednej strony będą wsparciem dla uczelni i naukowców, a z drugiej – pozwolą umiejscowić akademicką książnicę jako ważne ogniwo wspierające działalność naukową i dydaktyczną.

Celem niniejszego artykułu będzie zebranie i opisanie najważniejszych zadań bibliotek uczelniach, które mieszczą się w zakresie szeroko pojętych działań parametryzacyjnych.

Przygotowanie informacji

Biblioteki akademickie na potrzeby nauki i naukowców zbierają różne przydatne informacje. Na stronach praktycznie każdej biblioteki akademickiej znaleźć można specjalne serwisy (np. Dla Nauki, Dla Naukowca, Strefa Pracownika Nauki, Bibliografia i Bibliometria, Informator Akademicki), które zawierają ważne informacje i linki. Wśród nich można wyróżnić następujące grupy:

- linki do baz bibliograficzno-bibliometrycznych (Web of Science Core Collection, Scopus, SciVal, InCites, Journal Citation Reports),
- linki do innych baz cytowań (BazEkon, BazTech, CYTBIN),
- linki do uczelnianej bazy dorobku pracowników,
- linki do instytucjonalnych repozytoriów,
- wyjaśnienia i definicje najważniejszych wskaźników bibliometrycznych (Impact Factor, indeks Hirscha, CiteScore, SNIP, SJR i in.) i pojęć związanych z oceną w nauce, otwartym dostępem itp.,
- wykazy czasopism i wydawnictw punktowanych,
- wykazy aktów prawnych dotyczących oceny dorobku naukowego (wewnętrzne i ogólnopolskie),
- zasady oceny działalności jednostek naukowych,
- instrukcje i poradniki (m.in. dotyczące obsługi baz, zakładania i uzupełniania konta w bazie ORCID, wyszukiwania w Polskiej Bibliografii Naukowej),
- opisy menadżerów bibliografii (np. Mendeley, EndNote, Citavi, Zotero),
- informacje dotyczące identyfikatorów dla naukowców (ORCID, ResearcherID, Scopus ID),
- informacje dotyczące możliwości publikowania artykułów w otwartym dostępie (Springer Open Choice, Elsevier),
- słowniki terminów,
- zakres usług bibliometrycznych, jakie świadczy biblioteka (przygotowywanie zestawień cytowań, analizy dorobku naukowego na potrzeby oceny, awansu czy składania aplikacji o grant).

Zbieranie i dostarczanie danych

Wśród zadań związanych ze zbieraniem i dostarczaniem informacji o publikacjach najważniejsze jest tworzenie baz bibliograficznych i to zarówno baz dorobku pracowników danej uczelni, jak i innych, np. takich, które wspomagają naukowców, dostarczając informacji o cytowaniach.

Drukowane bibliografie dokumentujące działalność pracowników zostały przekształcone w bazy danych, a te w ciągu 20 ostatnich lat stały się bazami bibliograficzno-bibliometrycznymi, zgodnie z oczekiwaniami samych pracowników czy też władz uczelni. Ewaluacje działalności naukowej, ale także okresowe oceny pracowników wymagają nie tylko prostego zsumowania opublikowanych prac, lecz także ich podziału na odpowiednie kategorie czy uzupełnienia o dodatkowe dane (liczba cytowań, wartość wskaźników Impact Factor itd.). Te rosnące potrzeby wymagały rozbudowania baz i uzupełnienia o nowe informacje i elementy opisu. Zwracała na to uwagę pod koniec lat 90. Ewa Busse-Turczyńska, pisząc o konieczności dodawania do rekordów danych o punktacji i IF⁹. Obecnie rekordy bibliograficzne są standardowo uzupełniane o wiele wskaźników, a same bazy dają możliwość generowania wielu zestawień, wykazów i raportów w oparciu o różnorodne kryteria¹⁰. Bazy tworzone na uczelniach są na bieżąco modyfikowane i uzupełniane o nowe elementy wymagane do sprawozdania w ramach ewaluacji¹¹. Powoli przekształcają się w bazy wiedzy, które gromadzą nie tylko informacje o publikacjach, lecz także o innych aktywnościach naukowych, takich jak projekty, patenty czy wdrożenia¹².

Odkąd dane do Modułu Sprawozdawczego Polskiej Bibliografii Narodowej (czyli modułu służącego do ewaluacji działalności naukowej) można przysyłać w postaci pliku, biblioteki otrzymały także zadanie przygotowania i generowania danych w odpowiednim formacie, a następnie ich sprawdzenia i uzupełnienia już w samym systemie. Praca ta wymaga znacznego zaangażowania i dużego nakładu pracy, ponieważ dane trzeba przysyłać na bieżąco i czasem wielokrotnie wracać do już zamkniętych rekordów, aby je poprawić zgodnie ze zmieniającymi się wymogami. Wraz z ogłoszeniem w 2019 r. nowego rozporządzenia dotyczącego ewaluacji jakości działalności naukowej stało się jasne, że dotychczas używany Moduł Sprawozdawczy PBN musi zostać przebudowany, bo zmienił się zakres wymaganych danych. To oznacza, że informacje o publikacjach za lata 2017–2019 już przesłane do PBN trzeba będzie ponownie przejrzeć, skompletować i ponownie zarchiwizować. Nowym zadaniem bibliotek w kontekście przyszłej ewaluacji będzie również połączenie rekordów z nowym wykazem wydawnictw, co nie jest proste, biorąc pod uwagę stosowanie wielu wariantów nazw w przypadku wydawnictw i brak tak jednoznacznego identyfikatora jak ISSN w przypadku czasopism.

Warto wspomnieć o innych tworzonych przez biblioteki bazach, które wspomagają procesy związane z parametryzacją. Wśród nich wymienić można BazEkon oraz BazTech – bazy danych, których rekordy, poza standardowymi opisami bibliograficznymi, zawierają również kompletne bibliografie załącznikowe. Dzięki informacjom tam zgromadzonym przedstawiciele tych dziedzin mogą uzyskać zestawienie cytowań sporządzone na podstawie

⁹ BUSSE-TURCZYŃSKA, E. Wskaźnik „impact factor” i punktacja KBN w Bibliografii Publikacji Pracowników Uczelni. *Alma Mater (Lublin)* 1999, r. 13, nr 1, s. 174–177. ISSN 1230-0497.

¹⁰ GÓRSKI, M.M., BUZDYGAN, D. Jak biblioteka może wspierać reputację naukową uczonych i zespołów badawczych. W: PIETRZYŃSKI, T., JERZYK-WOJTECKA, J. (red.). *Biblioteka w społeczeństwie wiedzy: informacja, edukacja, profesjonalizm: konferencja naukowa Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne*. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2015, s. 106–116. ISBN 9788380881914.

¹¹ KOMPERDA, A. Zmiany w systemie dokumentacji publikacji Politechniki Wrocławskiej na potrzeby Modułu Sprawozdawczego PBN. *Studia o Książce i Informacji* 2016, t. 35, s. 29–46. ISSN 2300-7729.

¹² DERFERT-WOLF, L. Systemy informatyczne wspomagające zarządzanie biblioteką. W: WOJCIECHOWSKA, M. (red.). *Zarządzanie biblioteką*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2019, s. 287. ISBN 9788365741264.

polskich czasopism. Obie bazy są indeksowane w Google Scholar, więc cytowania są również widoczne w tej najpopularniejszej wyszukiwarce naukowej.

Bibliotekarze uzupełniają bazę POL-index, która posłużyła w 2015 r. jako element oceny polskich periodyków naukowych, a w 2018 r. w konkursie „Wsparcie dla czasopism naukowych” została wykorzystana jako źródło informacji o zawartości czasopism, które zgłosiły się do tego konkursu.

Biblioteki prowadzą również repozytoria instytucjonalne, które zwiększają widoczność dorobku naukowego pracowników uczelni, promują ideę otwartego dostępu, przyczyniają się do wyższej cytowalności¹³, a także wpływają na wyższe pozycje w międzynarodowych rankingach szkół wyższych¹⁴.

Analiza danych

Biblioteki naukowe przygotowują zestawienia i raporty, wykorzystując w tym celu zarówno tworzone przez siebie bazy, jak i inne dostępne źródła danych (np. moduły analityczne, takie jak SciVal czy InCites). Zestawienia te są wykorzystywane do indywidualnych ocen naukowców, przyznawania nagród za działalność naukową, konkursów przy zatrudnianiu na dane stanowisko, procedur związanych z nadaniem stopnia doktora habilitowanego lub tytułu profesora, aplikacji składanych do agencji finansujących badania naukowe, przyznawania stypendiów dla studentów i doktorantów, sprawozdań z działalności uczelni oraz jej poszczególnych jednostek, a także do podziału funduszy na badania statutowe. Dane tego typu mogą być wykorzystywane przy opracowaniu strategii uczelni czy też przekazywane do instytucji tworzących rankingi¹⁵. Na podstawie informacji zgromadzonych w bazach możliwe jest przygotowanie wykazu tych pracowników, którzy w określonym czasie nie opublikowali żadnej pracy i z tego powodu może ocenianej jednostce (lub dyscyplinie) grozić kara. Aby jej uniknąć, konieczne jest monitorowanie tej sytuacji i przekazywanie informacji na bieżąco władzom uczelni czy jednostki.

W 2019 r. wybrane polskie uczelnie miały możliwość wzięcia udziału w projekcie „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”¹⁶, który daje szansę na uzyskanie dla uczelni wyższej subwencji. Jednym z elementów wymaganych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w przygotowanym wniosku było opracowanie określonych wskaźników biblio-

¹³ NORRIS, M., OPPENHEIM, C., ROWLAND, F. The Citation Advantage of Open-Access Articles. *Journal of the American Society for Information and Technology* 2008, vol. 59, iss. 12, s. 1963–1972.

¹⁴ SKUBAŁA, E., ROŻNIAKOWSKA-KŁOSIŃSKA, M. Rola biblioteki uczelnianej w tworzeniu bazy informacyjnej szkoły wyższej. W: PIESTRZYŃSKI, T., JERZYK-WOJTECKA, J. (red.). *Biblioteka w społeczeństwie wiedzy: informacja, edukacja, profesjonalizm: konferencja naukowa Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne*. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2015, s. 197–213. ISBN 9788380881914.

¹⁵ KOMPERDA, A., MAKA-STOLINGWA, B. Wykorzystanie bazy dorobku naukowego w ocenie jednostek naukowych i jej pracowników – na przykładzie bazy DONA Politechniki Wrocławskiej. *Biuletyn EBIB* [online]. 2017, nr 176. [Dostęp 27.06.2019]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/565>.

¹⁶ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 marca 2019 r. o pierwszym konkursie w ramach programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” [online]. [Dostęp 4.07.2019]. Dostępny w: <http://www.bip.nauka.gov.pl/inicjatywa-doskonalosci-uczelnia-badawcza/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-o-pierwszym-konkursie-w-ramach-programu-inicjatywa-doskonalosci-uczelnia-badawcza.html>.

metrycznych na podstawie wymienionych w komunikacie źródeł. Wskaźniki te były często przygotowywane przez bibliotekarzy, którzy doskonale znają bazy i umieją się nimi sprawnie posługiwać.

Szkolenia i konsultacje

Do zadań bibliotek naukowych należy także przeprowadzanie szkoleń czy warsztatów i takie działania są podejmowane. Wśród nich można wyróżnić m.in. szkolenia:

- w obsłudze baz danych,
- w wyszukiwaniu cytowań,
- w zakładaniu i obsłudze konta ORCID i/lub identyfikatora ResearcherID,
- w obsłudze menadżerów bibliografii,
- w zakresie prawa autorskiego,
- dotyczące otwartego dostępu oraz archiwizowania prac w repozytorium,
- w zakresie pozycjonowania publikacji naukowych,
- dotyczące wyszukiwania wskaźników oceny czasopism naukowych (Impact Factor, Cite Score, SNIP i in.),
- w zakładaniu i obsłudze konta w Google Scholar.

Szkolenia te są realizowane w różny sposób. Najczęściej biblioteki przygotowują warsztaty z pracownikami i studentami, ale także organizują webinaria, nagrywają filmy instruktażowe, udzielają pomocy korzystając z poczty elektronicznej czy telefonicznie. Czasem próbują dotrzeć do pracowników w inny sposób, np. przygotowując żartobliwy komiks pokazujący, jaką drogą informacja trafia od naukowca do Polskiej Bibliografii Naukowej¹⁷.

W 2019 r. powołani przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego eksperci – naukowcy reprezentujący 44 dyscypliny naukowe podjęli się zadania wyboru wskaźników bibliometrycznych, które miały się stać podstawą nowego wykazu czasopism naukowych. Biblioteki służyły pomocą w przygotowaniu informacji o wskaźnikach, a także instruowały, w jaki sposób można je znaleźć w bazach danych. Niektóre biblioteki akademickie pomagały redakcjom wydawanych na swoich uczelniach czasopism przygotować wnioski składane w konkursie w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”¹⁸, a po zakwalifikowaniu będą je także wspierać w realizacji zaplanowanych projektów.

Znajomość aktów prawnych

Pomoc udzielana przez bibliotekarzy naukowcom w zakresie parametryzacji uczelni nie byłaby możliwa, gdyby nie znajomość aktów prawnych, które te działania regulują. Mowa tu przede wszystkim o wszystkich rozporządzeniach dotyczących kolejnych ewaluacji, ustawach, komunikatach odnośnie do oceny czasopism naukowych, ale także wszelkich

¹⁷ TOMASZEK, M. *Od dzieła do chwały... czyli obieg informacji o dorobku pracowników na Uniwersytecie Śląskim* [online]. 2019. [Dostęp 4.07.2019]. Dostępny w: <https://www.ciniba.edu.pl/wiadomosci/987810-od-dzieła-do-chwały-czyli-obieg-informacji-o-dorobku-pracowników-na-universytecie-sląskim>.

¹⁸ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 października 2018 r. w sprawie konkursu w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” [online]. [Dostęp 29.06.2019]. Dostępny w: <http://www.bip.nauka.gov.pl/inne2/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-1-pazdziernika-2018-r-w-sprawie-konkursu-w-ramach-programu-wsparcie-dla-czasopism-naukowych.html>.

wewnętrznych zarządzeniach rektora funkcjonujących w każdej uczelni czy oficjalnych materiałach przygotowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹⁹. Dzięki tej wiedzy biblioteki mogą aktywnie uczestniczyć w aktualizacji lokalnych baz bibliograficznych, tak aby zgromadzone tam informacje jak najpełniej odpowiadały zakresowi danych wymaganych w Polskiej Bibliografii Narodowej. Biblioteki pomagają też naukowcom w zakresie strategii publikacyjnej, wyboru odpowiedniego czasopisma lub wydawnictwa, wyliczenia punktów i slotów przypadających poszczególnym autorom czy w ogóle zrozumienia zasad „parametryzacyjnej gry”. Wśród najważniejszych aktów prawnych związanych ze zmianami w szkolnictwie wyższym po wprowadzeniu Konstytucji dla Nauki wymienić można:

- *Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,*
- *Ustawę z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,*
- *Ustawę z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz,*
- *Rozporządzenie z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych,*
- *Rozporządzenie z dnia 20 września 2018 r. w sprawie pomocy de minimis w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”,*
- *Rozporządzenie z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzenia wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (z późn. zmianami),*
- *Rozporządzenie z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on,*
- *Rozporządzenie z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej.*

Śledzenie na bieżąco wszelkich projektów przygotowywanych aktów prawnych pozwala na przygotowanie uwag i zgłaszanie ich w ramach konsultacji projektów, co też biblioteki czynią na prośbę władz uczelni.

Pierwsza pomoc

Ile ja dostanę za to punktów? A ile slotów to zajmie? Lepiej opublikować dwa rozdziały czy dwa artykuły? Czy to jest czasopismo drapieżne? Czemu mojej publikacji jeszcze nie ma w bazie? Potrzebuję na jutro raport cytowań. Czy da się zrobić? Dlaczego w PBN nie ma moich publikacji? Do którego czasopisma lepiej wysłać tekst?

To tylko kilka wybranych pytań, z którymi codziennie zwracają się do bibliotek pracownicy naukowcy. Konsultacje udzielane są każdego dnia i na wszelkie możliwe sposoby. Naukowcy wiedzą, że biblioteka jest tym miejscem, do którego można się zwrócić z wątpliwościami i ufają, że wspólnie uda im się te wątpliwości rozwiązać. A bibliotekarze wciąż starają się

¹⁹ Mowa tu o opublikowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego materiale szkoleniowym: DAŃDA, A., SZKUP, B., BANASZAK, B., WIEWIÓR, P., WAWER, Ł., ROJEK, M. (oprac.). *Ewaluacja jakości działalności naukowej – przewodnik* [online]. Warszawa: Zespół Departamentu Nauki MNiSW, 2019. [Dostęp 29.06.2019]. Dostępny w: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2019/03/ewaluacja-jakosci-dzialalnosci-naukowej-przewodnik20190305.pdf>.

być na bieżąco z wszelkimi aktualnościami. Szukają nowych informacji wszędzie, gdzie to tylko możliwe (nie tylko na stronie MNiSW, ale także w mniej formalnych kanałach komunikacji, takich jak blogi, Facebook czy Twitter), wymieniają się wiadomościami i starają się cały czas trzymać rękę na pulsie, żeby móc w odpowiedniej chwili zareagować i przekazać właściwym osobom odpowiednie informacje.

Zakończenie

Zestawiony w niniejszym artykule katalog usług związanych ze wsparciem naukowców i nauki wskazuje, że w ciągu ostatnich 20 lat biblioteki znacznie rozszerzyły pole działania, specjalizując się w obszarach daleko wykraczających poza tradycyjne bibliotekarstwo. Umiejętności gromadzenia, przetwarzania i analizowania danych, a także znajomość aktów prawnych stały się bardzo potrzebnymi kompetencjami, które wspierają naukę i naukowców, wspomagając funkcjonowanie uczelni. Nowa ustawa o szkolnictwie wyższym wciąż budzi wiele niepokoju odnośnie do losów bibliotek uczelnianych oraz roli, jaką będą one pełniły w nowych strukturach. Warto więc uczestniczyć w przygotowaniu nowego statutu, regulaminów, zarządzeń i innych wewnętrznych aktów prawnych, aby z jednej strony wskazać te obszary działań, w których biblioteki się specjalizują, a z drugiej – podkreślić rolę biblioteki akademickiej jako ważnego ogniwa w realizowanej przez uczelnię działalności naukowej i dydaktycznej.

Bibliografia:

1. BUBEL, D. (red.). *Zarządzanie wiedzą i informacją w aspekcie parametryzacji uczelni*. Częstochowa: Wydaw. Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, 2015. ISBN 9788365179470.
2. BUSSE-TURCZYŃSKA, E. Wskaźnik „impact factor” i punktacja KBN w Bibliografii Publikacji Pracowników Uczelni. *Alma Mater (Lublin)* 1999, r. 13, nr 1, s. 174–177. ISSN 1230-0497.
3. DERFERT-WOLF, L. Systemy informatyczne wspomagające zarządzanie biblioteką. W: WOJCIECHOWSKA, M. (red.). *Zarządzanie biblioteką*. Warszawa: SBP, 2019, s. 273–308. ISBN 9788365741264.
4. DAŃDA, A., SZKUP, B., BANASZAK, B., WIEWIÓR, P., WAWER, Ł., ROJEK, M. (oprac.). *Ewaluacja jakości działalności naukowej – przewodnik* [online]. Warszawa: Zespół Departamentu Nauki MNiSW, 2019. [Dostęp 29.06.2019]. Dostępny w: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2019/03/ewaluacja-jakosci-dzialalnosci-naukowej-przewodnik20190305.pdf>.
5. GÓRSKI, M.M., BUZDYGAN, D. Jak biblioteka może wspierać reputację naukową uczonych i zespołów badawczych. W: PIETRZYŃSKI, T., JERZYK-WOJTECKA, J. (red.). *Biblioteka w społeczeństwie wiedzy: informacja, edukacja, profesjonalizm: konferencja naukowa Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne*. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2015, s. 106–116. ISBN 9788380881914.
6. KOMPERDA, A. Ocena dorobku uczelni w świetle realizacji Ankiety jednostki naukowej za lata 2009–2012. *Biuletyn EBIB* [online]. 2013, nr 8(144). [Dostęp 24.06.2019]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/130>. ISSN 1507-7187.
7. KOMPERDA, A. Zmiany w systemie dokumentacji publikacji Politechniki Wrocławskiej na potrzeby Modułu Sprawozdawczego PBN. *Studia o Książce i Informacji* 2016, t. 35, s. 29–46. ISSN 2300-7729.
8. KOMPERDA, A., MAKA-STOLINGWA, B. Wykorzystanie bazy dorobku naukowego w ocenie jednostek naukowych i jej pracowników – na przykładzie bazy DONA Politechniki Wrocławskiej. *Biuletyn EBIB* [online]. 2017, nr 176. [Dostęp 27.06.2019]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/565>. ISSN 1507-7187.

9. Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 października 2018 r. w sprawie konkursu w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” [online]. [Dostęp 29.06.2019]. Dostępny w: <http://www.bip.nauka.gov.pl/inne2/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-1-pazdziernika-2018-r-w-sprawie-konkursu-w-ramach-programu-wsparcie-dla-czasopism-naukowych.html>.
10. Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 marca 2019 r. o pierwszym konkursie w ramach programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” [online]. [Dostęp 4.07.2019]. Dostępny w: <http://www.bip.nauka.gov.pl/inicjatywa-doskonosci-uczelnia-badawcza/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-o-pierwszym-konkursie-w-ramach-programu-inicjatywa-doskonosci-uczelnia-badawcza.html>.
11. MIERZECKA, A. The Role of Academic Libraries in Scholarly Communication. A Meta-Analysis of Research. *Studia Medioznawcze* 2019, vol. 19, nr 1, s. 42–55. ISSN 1641-0920.
12. NORRIS, M., OPPENHEIM, C., ROWLAND, F. The Citation Advantage of Open-Access Articles. *Journal of the American Society for Information and Technology* 2008, vol. 59, iss. 12, s. 1963–1972. ISSN 2330-1643.
13. PARUZEL, A. „Rola biblioteki w zakresie parametryzacji uczelni” – 28 Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP, Częstochowa, 18 września 2013 roku. *Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy* 2013, nr 2, s. 170–172. ISSN 1734-6576.
14. ROZKOSZ, E.A. *Ewaluacja osiągnięć naukowych w postępowaniach habilitacyjnych. Kryteria oceny a praktyki ewaluacyjne w naukach humanistycznych i społecznych. Praca doktorska* [online]. 2018. [Dostęp 24.06.2019]. Dostępny w: <https://repozytorium.umk.pl/handle/item/4834>.
15. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej. Dz.U. 2019, poz. 392.
16. SKUBAŁA, E., ROŻNIAKOWSKA-KŁOSIŃSKA, M. Rola biblioteki uczelnianej w tworzeniu bazy informacyjnej szkoły wyższej. W: PIESTRZYŃSKI, T., JERZYK-WOJTECKA, J. (red.). *Biblioteka w społeczeństwie wiedzy: informacja, edukacja, profesjonalizm: konferencja naukowa Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: materiały konferencyjne*. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2015, s. 197–213. ISBN 9788380881914.
17. SOCIK, I., TONAKIEWICZ-KOŁOSOWSKA, A. Rola bibliotek akademickich w zakresie parametryzacji uczelni – badanie porównawcze na przykładzie wybranych bibliotek uczelni technicznych. *Biuletyn EBIB* [online]. 2012, nr 3(130). [Dostęp 24.06.2019]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/505>. ISSN 1507-7187.
18. TOMASZEK, M. *Od dzieła do chwały... czyli obieg informacji o dorobku pracowników na Uniwersytecie Śląskim* [online]. 2019. [Dostęp 4.07.2019]. Dostępny w: <https://www.ciniba.edu.pl/wiadomosci/987810-od-dzieła-do-chwały-czyli-obieg-informacji-o-dorobku-pracownikow-na-uniwersytecie-slaskim>.
19. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dz.U. 2018, poz. 1668.
20. XXI Konferencja Problemowa „Biblioteki medyczne wobec problemu bibliometrycznej oceny dorobku naukowego uczelni”, Poznań 28–29 listopada 2002. *Materiały konferencyjne* [online]. [Dostęp 25.06.2019]. Dostępny w: <http://www2.bg.am.poznan.pl/inne/konferencja/materiały.php>.